

مستلزم تحقیقات گسترده‌تری باشد در این صورت باید سرمایه‌گذاری جامع‌تری انجام پذیرد و نیروهای علمی جامعه باید همچنان میداندار باشند تا مقصود حاصل گردد.

پیوند کارشناسی و علمی بین دانشکده‌های علوم تربیتی و آموزش و پرورش به صورت مستمر پشتوانه معتبری برای اصلاح روشها و برنامه‌های تربیتی و آموزشی قلمداد می‌گردد و زنجیره سمپوزیومهای تربیتی می‌تواند در ایجاد و تحکیم این پیوند مهم مؤثر واقع شود امید است دومین سمپوزیوم بررسی جایگاه تربیت در آموزش و پرورش ابتدایی که از بار علمی و برنامه‌ریزی بهتر برخوردار است به هدفهای تربیتی خود نایل آید و حاصل کار آن مورد بهره‌برداری همه مربیان و معلمان و کارشناسان تعلیم و تربیت ابتدایی قرار گیرد و در امتداد آن گامهای مؤثری برداشته شود. باید اذعان داشت که هیأت علمی و برگزارکنندگان سمپوزیوم اول و دوم با پشتکار و سخت‌کوشی در خور تحسینی این برنامه بدیع و ابتکاری را تدارک دیده‌اند که ان شاء الله در نزد مربی بزرگ آفرینش مآجور خواهند بود. پی گیری نتایج سمپوزیوم حائز اهمیت است و باید کماکان در دستور کار دفتر مشاوره و تحقیق و دبیرخانه سمپوزیوم باشد و ثمرات آن در برنامه‌های امور تربیتی و آموزشی دوره ابتدایی تأثیر داده شود و از بطن آن اساسنامه امور تربیتی در دبستانها؛ شامل اهداف و برنامه‌ها و روشها استخراج و مدون گردد. دبیرخانه سمپوزیوم پس از فراغت از این برنامه باید کار دوم خود را بلافاصله آغاز کند و فراهم کردن مقدمات لازم برای برگزاری سمپوزیوم بعدی برای بررسی مسائل تربیتی نوجوانان و جوانان کشور است. امروز کشور انقلابی ما که پرچمدار فتح لانه جاسوسی امریکاست در معرض تهاجم فرهنگ ابتذال قرار دارد. در امتداد مطالعات و مجاهداتی که متولیان آموزش و پرورش کشور برای رویارویی با این معضل اجتماعی و فرهنگی داشته‌اند، شایسته است که سمپوزیوم بررسی مسائل تربیتی نوجوانان و جوانان کشور با مشارکت علمای دین و استادان روشن بین و دبیران دلسوز برگزار گردد و برای پیشگیری و درمان آلام اخلاقی و تربیتی نسل جوان چاره‌اندیشی شود هر چند چنین اقدامی مستلزم یک حرکت فراگیر است و باید در مقیاس ملی با پدیده فرهنگ ابتذال که چون خوره به جان سلامت اخلاقی و نشاط و امنیت عمومی ما افتاده است برخورد گردد و از همه اهرم‌های علمی و عملیاتی استفاده شود. از خداوند بزرگ برای همه ناشران فکر و فرهنگ اسلامی موفقیت روزافزون خواستار و از برگزارکنندگان سمپوزیوم بررسی جایگاه تربیت در دوره ابتدایی سپاسگزارم.

نقش تربیتی

نامگذاری

کی و چه نامی انتخاب کنیم؟

• محمدرضا سنگری • قسمت دوم

روح کنجکاو انسان، سرانجام او را به اندیشیدن درباره «نام» و وجه تسمیه خویش می‌کشاند. از پدر و مادر، معلم و دوستان می‌پرسد و یا با جستجو در فرهنگ لغات در پی یافتن مفهوم دقیق نام و عنوان خویش بر می‌آید. شغف و رضایت، احساس غرور و آرامش را در چهره آنانی که به معنای نام خویش دست می‌یابند و به گستره معنایی و ارزش عنوانی خویش پی می‌برند می‌توان یافت. در کلاس درس وقتی معلم به توضیح نام دانش‌آموز می‌پردازد، انتظار، تمرکز و توجه عمیق را در نگاه وی می‌توان مشاهده کرد.

راستی اگر نام او چنگیز، تیمور، اسکندر و... باشد، پس از شناخت این چهره‌ها چه احساسی به او دست می‌دهد؟ وقتی دانش‌آموز در تاریخ می‌شود یا می‌خواند و یا جنایات هولناک و قساوت تیمور و تجاوزگری و غارت سپاه اسکندر آشنا می‌شود چه احساسی نسبت به پدر و مادر - با گزینش این نامها - خواهد داشت؟

حتماً در کلاس دیده‌اید وقتی راجع به چهره‌ای تاریخی سخن می‌گویند نگاه همه دانش‌آموزان به سمت دانش‌آموزی که دارای آن نام یا فامیل است بر می‌گردد و اگر آن چهره منفی باشد بر روح لطیف کودک در پی آن نگاهها و احیاناً تمسخرها چه خواهد گذشت؟ ناصر خسرو گوید:

نامی نکو گزین که بدان چون بخوانمت

در دلت شادی آید و در جانت خرمی
معمولاً نامهای غریب و کم کاربرد بیشتر در معرض پرسش و کنجکاوی دیگران قرار می‌گیرد و امروزه متأسفانه برخی از پدر و مادران به جای اندیشیدن به بار ارزشی و تاثیر روانی آن در آینده، به نادر بودن، تازه بودن و استثنایی! بودن آن می‌اندیشند. گاه دیده می‌شود که پدر و مادر از این که در میان همالان و همسالان «هنام» فرزندشان نیست با تفاخر و غرور یاد می‌کنند در حالی که ممکن است همین نام، احیاناً در تقلیدهای سطحی اندیشانه نیز فراوان وعادی شود.

پدر و مادرها عمدتاً در نامگذاری فرزندان خویش خیلی دیر تصمیم می‌گیرند و اگر قبل از تولد نیز از نامگذاری سخن به میان آید چندان جدی و قطعی نیست. همین بی‌برنامگی باعث می‌شود که پس از تولد فرزند هر کس اعمال سلیقه کند و چه بسا ناخواسته نامی نامقبول و تحمیلی بر فرزند نهاده شود.

در فرهنگ مقدس اسلام دستور این است که پیش از تولد فرزند (دوران تکوین جنین و دمیدن روح در کودک) بهتر است پدر و مادر تصمیم بگیرند و برای فرزند چه دختر و چه پسر نامی تعیین نمایند. علی (ع) می‌فرماید: فرزند خویش را پیش از تولد نامگذاری کنید. هر گاه نمی‌دانید پسر است یا دختر، آنان را به تناسب مرد و زن بودن نامگذاری کنید، چرا که مردم در هنگامه قیامت به نامهای خویش خوانده می‌شوند و فرزندی که «سقط» شده باشد و نامی برای او تعیین نکرده باشند، در روز قیامت از پدر مؤاخذه خواهد کرد.

تصمیم‌گیری پس از تولد برای نامگذاری به دلیل عدم برخورداری از فرصت کافی، تلقین‌پذیری، رودرواسی‌های خانوادگی اعمال سلیقه‌های اطرافیان، قرار گرفتن در محذورات و معذورات ممکن است شتابزده و احیاناً نامطلوب باشد.

در فقه الرضا توصیه شده است: «هرگاه پیش از تولد نامی برای فرزند تعیین نکرده‌اید حتماً تا روز هفتم نامی مناسب انتخاب کنید» رسول اکرم (ص) نامهای زیبا و با مسمی همچون حسن (ع) و حسین (ع) را انتخاب فرمودند و حتی جنین حضرت زهرا (ع) را پیش از ولادت «محسن» نامیدند.

از نظرگاه روانی، نامگذاری پس از تولد عمدتاً مبتنی بر احساسات آن هم احساسی متناسب با نوزادی لطیف و ظریف است و به همین دلیل ممکن است نامی خوش‌آوا اقا رفیق و کم محتوا و یا بدون اندیشه به فردای کودک و بزرگسالی او انتخاب شود. تکیه بر زیبایی «لفظ» به ویژه در سالهای اخیر - بی هیچ اندیشه در مسمی - رایج شده است. در یکی از مدارس در پرش از ۳۰ مادر تنها ۷ مادر با معنی نام فرزندشان و با شخصیتی که نامش را بر فرزند خویش نهاده بودند آشنایی داشتند. آروین، آتوسا، بوپک، بیوک، پرمون، سالومه، سمیرا، شیده، مانا، مونا از جمله نامهایی بودند و هستند که پدران و مادران به خوش آهنگی و روانی آنها توجه دارند نه معنا و احیاناً معادل چهره تاریخی آنها.

امام محمد باقر (ع) فرموده‌اند: راست‌ترین نامها نامی است که دلالت بر بندگی خدا کند مثل عبدالله و بهترین نامها نام پیامبران است. حضرت امام «ره» در رساله عملیه و نیز در دیدار و ملاقات افرادی که از حضرتش تقاضای نامگذاری فرزندشان را داشتند عبدالله و فاطمه و زهرا و... را پیشنهاد می‌فرمودند.

امام موسی کاظم (ع) می‌فرماید: فقر و بینوایی داخل خانه‌ای نمی‌شود که در آن خانه نام «محمد» یا «احمد» یا علی و یا حسین یا جعفر و طالب و عبدالله و فاطمه باشد. نامها اگر برگرفته از چهره‌هایی باشند که در تاریخ به بزرگ منشی و نیکی از آنان یاد می‌شود، کودک بعدها در انطباق با نام خویش هویتی مطلوب و ارزشمند می‌یابد.

گاه یک چهره مقطعی، نام یک ستاره سینما یا ورزشکار عنوان و نام فرزندی می‌شود که چند مدت بعد در ذهنها فراموش و کمرنگ می‌شود. راستی اگر ۶ سال دیگر کودکی از پدر و مادرش بپرسد او شین کیست و چرا مرا او شین نامیده‌اید چه پاسخ منطقی و مقبولی وجود خواهد داشت؟ آیا این نوعی ستم روا داشتن بر فرزند نیست؟ رسول خدا (ص) فرمود: حق فرزند بر پدر این است که نام او را نیک، جای او را نیک و ادب او را نیک کند، آیا این گونه نامگذارها ظلم و تضییع حق فرزند محسوب نمی‌شود؟

در دستورات رسول اکرم (ص) بهترین نامها عبدالله و عبدالرحمن است و نامهایی همچون حبیب، مؤمن، امین، جمیل، سعید، مسعود صابر، صدیق، مهدی، هادی، مرتضی، عیسی، مجتبی، صادق، موسی، سعد، مسلم، داوود، طاهر، طیب، صالح، فضل‌الله، جلال، جمال، رضا، راضی، رضی، تقی، جواد، هاشم، مصطفی و... برای پسران پیشنهاد شده است. و نیز توصیه شده است اسامی دختران را فاطمه، مریم، سوسن، زهره، زکیه، زهرا، عذرا، ریحانه، صدیقه، طیبه، آمنه، طاهره، خدیجه، آسیه، راضیه، رضیه، مرضیه، معصومه، مبارکه، جمیله، حلیمه، حمیده، نرجس، محدثه، ساره، منصوره، ملیحه، فریده، وجیهه، عاتکه، عالیه، صفیه، حوراء، زینت، عصمت، عفت، عزت، کبری، رحیمه، ناعمه، شهربانو و کلثوم و... انتخاب کنند. ائمه گاه انتخاب نام را نوعی مبارزه و پاسداری از حریم ارزشها می‌دانستند. امام سجاد (ع) در پاسخ یزید که گفت چرا پدرت همه فرزندان را «علی» نامگذاری کرده است، فرمود: اگر پدرم هزار فرزند پسر می‌داشت همه را «علی» نام می‌نهاد و این در شرایطی است که نظام اموی در صدد محو نام علی بود.

نکته قابل طرح در این زمینه نحوه خطاب و صدا زدن نامهاست. گاه برای سهولت در نامیدن و یا از سرتفتن و تسامح نامها را ابر و ناقص صدا می‌زنند، مثلاً: فاطمه را «فا» و ابراهیم را «ابی» و اسماعیل را «اسی» خطاب می‌کنند که این شیوه پسندیده و مناسب نیست.

انتخاب نام مناسب برای فرزندان شناسنامه فرهنگی، اعتقادی پدر و مادر است. نام نیکوی فرزند گواه سلیقه سالم خانواده و دوراندیشی و سلامت و حسن انتخاب آنان است.